Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 28 lipca 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Pilny tryb prejudycjalny — Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Artykuł 26 ust. 1 — Europejski nakaz aresztowania — Skutki przekazania — Zaliczenie okresu zatrzymania odbytego w wykonującym nakaz państwie członkowskim — Pojęcie „zatrzymania” — Środki ograniczające wolność inne niż umieszczenie w zakładzie penitencjarnym — Areszt domowy połączony z dozorem elektronicznym — Karta praw podstawowych Unii Europejskiej — Artykuły 6 i 49

W sprawie C-294/16 PPU

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Polska) postanowieniem z dnia 24 maja 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 maja 2016 r., w postępowaniu:

JZ

przeciwko

Prokuraturze Rejonowej Łódź-Śródmieście,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, C. Lycourgos (sprawozdawca), E. Juhász, C. Vajda i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 lipca 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę oraz J. Sawicką, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz M. Hellmanna, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C.R. Brodie, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez D. Blundella, barrister,

* Język postępowania: polski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Owsiany-Hornung oraz S. Grünheid, działające w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 lipca 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 26 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 11 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 34), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową 2002/584").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy JZ a Prokuraturą Rejonową Łódź-Śródmieście, dotyczącego wniosku zainteresowanego o zaliczenie na poczet kary pozbawienia wolności wymierzonej w Polsce okresu stosowania wobec niego przez wykonujące nakaz państwo członkowskie, czyli Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, elektronicznej kontroli miejsca pobytu połączonej z aresztem domowym.

Ramy prawne

EKPC

3 Artykuł 5 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC"), zatytułowany „Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego", stanowi w ust. 1, że „[k]ażdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego".

Karta

4 Zgodnie z art. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą"), zatytułowanym „Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego", „[k]ażdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego".

5 Artykuł 49 karty, zatytułowany „Zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary", w ust. 3 stanowi, że „[k]ary nie mogą być nieproporcjonalnie surowe w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary".

6 Artykuł 52 karty, zatytułowany „Zakres i wykładnia praw i zasad", stanowi w ust. 3 i 7:

„3. W zakresie, w jakim niniejsza karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w [EKPC], ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę.

[…]

7. Wyjaśnienia sporządzone w celu wskazania wykładni niniejszej karty są należycie uwzględniane przez sądy Unii i państw członkowskich".

Decyzja ramowa 2002/584

7 Motyw 12 decyzji ramowej 2002/584 stanowi, że ta decyzja ramowa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w art. 6 UE i odzwierciedlonych w karcie, w szczególności w jej rozdziale VI.

8 Zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 3 tej decyzji ramowej:

„Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 [UE]".

9 Artykuł 12 decyzji ramowej, zatytułowany „Utrzymanie aresztu osoby, której dotyczy wniosek", stanowi:

„Kiedy osoba zostaje aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać zatrzymana, zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania. Osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego, pod warunkiem że właściwy organ państwa członkowskiego, o którym mowa, podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby".

10 Znajdujący się w rozdziale 3 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowanym „Skutki przekazania", art. 26, zatytułowany „Zaliczenie okresu zatrzymania w wykonującym nakaz państwie członkowskim", stanowi:

„1. Wydające nakaz państwo członkowskie zalicza wszystkie okresy zatrzymania, zaistniałe w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania, do całkowitego okresu zatrzymania, które ma się odbyć w wydającym nakaz państwie członkowskim, jako skutek orzeczenia o pozbawieniu wolności lub wydania środka zabezpieczającego.

2. W tym celu wszystkie informacje dotyczące zatrzymania osoby, której dotyczy wniosek, na podstawie europejskiego nakazu aresztowania zostają przekazane przez wykonujący nakaz organ sądowy lub organ centralny wyznaczony na mocy art. 7 do wydającego nakaz organu sądowego w momencie przekazania".

Prawo polskie

11 Artykuł 63 § 1 Kodeksu karnego z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. nr 88, poz. 555) przewiduje, że na poczet orzeczonej kary zalicza się okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, zaokrąglając w górę do pełnego dnia, przy czym jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności, dwóm dniom kary ograniczenia wolności lub dwóm dziennym stawkom grzywny. Za dzień w rozumieniu art. 63 § 1 przyjmuje się okres 24 godzin liczony od chwili rzeczywistego pozbawienia wolności.

12 Zgodnie z art. 607f Kodeksu postępowania karnego z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. nr 89, poz. 555, zwanego dalej „kodeksem postępowania karnego"), który transponuje do polskiego porządku prawnego art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, na poczet orzeczonej lub wykonywanej kary pozbawienia wolności zalicza się okres faktycznego pozbawienia wolności w państwie członkowskim wykonania nakazu w związku z przekazaniem.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

13 Wyrokiem z dnia 27 marca 2007 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Polska) skazał JZ na karę pozbawienia wolności w wymiarze trzech lat i dwóch miesięcy.

14 Ponieważ JZ ukrywał się przed polskim wymiarem sprawiedliwości, został przeciwko niemu wydany europejski nakaz aresztowania. W dniu 18 czerwca 2014 r. JZ został zatrzymany przez organy Zjednoczonego Królestwa w wykonaniu tego europejskiego nakazu aresztowania i przebywał w areszcie do dnia 19 czerwca 2014 r. Orzeczeniem z dnia 25 czerwca 2015 r. wspomniany sąd zaliczył ten okres na poczet kary pozbawienia wolności, jaką JZ miał odbyć w Polsce.

15 W okresie od dnia 19 czerwca 2014 r. do dnia 14 maja 2015 r. JZ, który został zwolniony z aresztu za kaucją w wysokości 2000 funtów szterlingów (GBP), podlegał obowiązkowi przebywania pod podanym przez niego adresem zamieszkania w godzinach od 22.00 do 7.00, z zastosowaniem elektronicznej kontroli wykonania tego obowiązku. Ponadto na JZ nałożono obowiązek stawiennictwa w komisariacie policji, początkowo każdego dnia, a po upływie trzech miesięcy – trzy razy w tygodniu w godzinach od 10.00 do 12.00, zakaz występowania o wydanie dokumentów umożliwiających podróż za granicę oraz nakaz stałego utrzymywania telefonu komórkowego w stanie włączonym i naładowanym. Środki te były stosowane do dnia 14 maja 2015 r., kiedy to zainteresowany został przekazany organom polskim.

16 Przed sądem odsyłającym JZ domaga się zaliczenia na poczet nałożonej na niego kary pozbawienia wolności okresu stosowania wobec niego w Zjednoczonym Królestwie aresztu domowego połączonego z dozorem elektronicznym. Podnosi on między innymi, że na mocy art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 decyzja dotycząca zaliczenia środka zapobiegawczego na poczet kary pozbawienia wolności powinna być wydana na podstawie przepisów obowiązujących w Zjednoczonym Królestwie, na mocy których środek zapobiegawczy polegający na poddaniu danej osoby dozorowi elektronicznemu w wymiarze co najmniej ośmiu godzin dziennie powinien, jego zdaniem, być traktowany jak kara pozbawienia wolności.

17 Sąd odsyłający wskazuje w tym zakresie, że zaliczenie na poczet orzeczonej kary okresów aresztu domowego połączonego z dozorem elektronicznym miejsca zamieszkania na gruncie prawa brytyjskiego jest możliwe tylko wtedy, gdy areszt domowy był stosowany w wymiarze co najmniej dziewięciu godzin dziennie i że co do zasady zaliczeniu podlega połowa okresu stosowania środka, z zaokrągleniem do pełnego dnia.

18 Sąd odsyłający zauważa, że nałożony na JZ obowiązek pozostawania w miejscu jego zamieszkania w godzinach nocnych spowodował utratę przez niego pracy, ponieważ praca ta miała charakter tymczasowy, a pracodawca zainteresowanego nie był zobowiązany do dostosowania godzin pracy do jego dyspozycyjności. Ponadto przez pierwsze trzy miesiące stosowania aresztu domowego JZ miał obowiązek stawiennictwa w komisariacie oddalonym o około 16 kilometrów od miejsca zamieszkania każdego dnia w godzinach od 10.00 do 12.00. Dopiero po trzech miesiącach zredukowano ilość wizyt do trzech razy w tygodniu, a JZ uzyskał możliwość stawiennictwa w komisariacie położonym bliżej miejsca zamieszkania. W okresie tym zainteresowany nie był w stanie znaleźć pracy odpowiadającej jego dyspozycyjności czasowej. Przebywał zatem w domu z dziećmi, a pracowała jedynie jego żona.

19 Sąd odsyłający twierdzi, że dokonanie wykładni zawartego w art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 pojęcia „zatrzymania” ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowej interpretacji i stosowania przepisów krajowych umożliwiających skrócenie okresu stosowania kar pozbawienia wolności, wśród których znajduje się art. 607f kodeksu postępowania karnego, wprowadzony do ustawodawstwa polskiego w celu dokonania transpozycji decyzji ramowej 2002/584.

20 W tym zakresie sąd ten wskazuje, że wykładnia zawartego w art. 607f kodeksu postępowania karnego pojęcia „faktycznego pozbawienia wolności” jest źródłem rozbieżności w orzecznictwie i doktrynie.

21 Sąd odsyłający uważa, że – w świetle motywu 12 decyzji ramowej 2002/584 i art. 6 TUE – wykładni art. 26 ust. 1 tej decyzji ramowej należy dokonywać z uwzględnieniem art. 5 EKPC, a także wykładni nadanej temu postanowieniu przez Europejski Trybunał Praw Człowieka.

22 W ocenie sądu odsyłającego z powyższego wynika, że sąd krajowy powinien mieć możliwość dokonania oceny, czy w konkretnej, zawisłej przed nim sprawie całokształt środków zastosowanych wobec skazanego oraz czas ich trwania, pozwalają przyjąć, iż środki te stanowią pozbawienie wolności, a w konsekwencji ewentualnie zaliczyć okres stosowania wspomnianych środków na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności na podstawie całości mających zastosowanie norm prawnych i przy zastosowaniu zasad wykładni zgodnej.

23 Poza tym przyjęcie ścisłej wykładni pojęcia „zatrzymania", ograniczającej zastosowanie art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 jedynie do klasycznych form pozbawienia wolności, takich jak umieszczenie w zakładzie karnym lub tymczasowe aresztowanie, mogłoby, w ocenie sądu odsyłającego, prowadzić do naruszenia zasady proporcjonalności zawartej w art. 49 ust. 3 karty.

24 Sąd odsyłający zauważa, że sprawa w postępowaniu głównym charakteryzuje się kumulacją różnych środków zapobiegawczych, które – uwzględniane łącznie – mogłyby być rozpatrywane jako pozbawienie wolności. Stosowanie tych środków przez okres kilkunastu miesięcy mogłoby w konsekwencji zostać uznane za dodatkową karę odbytą w związku z tym samym przestępstwem, za które skazanemu wymierzono już długoterminową karę pozbawienia wolności. W tym zakresie sąd ten podnosi, że w okresie stosowania aresztu domowego JZ nie był w stanie znaleźć pracy zarobkowej, która byłaby zgodna z nałożonymi na niego ograniczeniami czasowymi, i że cały ciężar utrzymania rodziny ponosiła jego żona.

25 W tych okolicznościach Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 26 ust. 1 decyzji ramowej [2002/584] w związku z art. 6 ust. l i 3 [TUE] i art. 49 ust. 3 [karty] należy interpretować w ten sposób, że sformułowanie »zatrzymanie« obejmuje także środki stosowane przez państwo wykonujące nakaz, polegające na elektronicznej kontroli miejsca pobytu osoby, której nakaz dotyczy, połączonej z aresztem domowym?".

W przedmiocie trybu pilnego

26 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do niniejszego odesłania prejudycjalnego trybu pilnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

27 W uzasadnieniu tego wniosku sąd ten wskazuje, że JZ jest pozbawiony wolności, a koniec wymierzonej mu kary pozbawienia wolności przypada na dzień 9 marca 2017 r. Sąd odsyłający twierdzi poza tym, że, jeśli okaże się konieczne zaliczenie na poczet tej kary pozbawienia wolności całego okresu aresztu domowego połączonego z dozorem elektronicznym, czyli okresu od dnia 19 czerwca 2014 r. do dnia 14 maja 2015 r., zainteresowany powinien być natychmiast zwolniony z zakładu karnego. W konsekwencji wspomniany sąd twierdzi, że data ewentualnego zwolnienia JZ zależy bezpośrednio od daty wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie skierowanego do niego odesłania prejudycjalnego.

28 W tej kwestii w pierwszej kolejności należy wskazać, że niniejsze odesłanie prejudycjalne dotyczy wykładni decyzji ramowej 2002/584, która wchodzi w zakres dziedziny objętej częścią trzecią traktatu FUE, w jej tytule V, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Może ono zatem podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.

29 W drugiej kolejności, co do kryterium dotyczącego pilnego charakteru, zgodnie z orzecznictwem Trybunału należy uwzględnić okoliczność, że osoba, której dotyczy postępowanie główne, jest obecnie pozbawiona wolności, a jej pozostanie w zakładzie penitencjarnym zależy od rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym (zob. podobnie wyrok z dnia 24 maja 2016 r., Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo). W niniejszym wypadku z informacji

przekazanych przez sąd odsyłający i przypomnianych w pkt 27 niniejszego wyroku wynika, że JZ jest obecnie pozbawiony wolności, a jego pozostanie w zakładzie penitencjarnym zależy od orzeczenia Trybunału, ponieważ odpowiedź twierdząca Trybunału na przedstawione pytanie może prowadzić do jego natychmiastowego zwolnienia.

30 W tych okolicznościach na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego czwarta izba Trybunału postanowiła w dniu 6 czerwca 2016 r. uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

31 Poprzez swe pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że środki takie jak areszt domowy w wymiarze dziewięciu godzin na dobę (w godzinach nocnych), połączony z dozorem elektronicznym danej osoby za pomocą opaski elektronicznej, z obowiązkiem stawiennictwa codziennie lub kilka razy w tygodniu w komisariacie policji w określonych godzinach, a także z zakazem występowania o wydanie dokumentów umożliwiających podróż za granicę, mogą być zakwalifikowane jako „zatrzymanie" w rozumieniu tego art. 26 ust. 1.

32 Na wstępie należy przypomnieć, że wiążący charakter decyzji ramowej 2002/584 nakłada na organ sądowy wydającego europejski nakaz aresztowania państwa członkowskiego obowiązek dokonywania wykładni zgodnej prawa krajowego. I tak organ ten jest zobowiązany dokonywać wykładni swego prawa krajowego w miarę możliwości w świetle brzmienia i celu tej decyzji ramowej, tak aby osiągnąć przewidziany w niej skutek (zob. podobnie wyrok z dnia 5 września 2012 r., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, pkt 53, 54, a także przytoczone tam orzecznictwo).

33 Oczywiście ten obowiązek dokonywania wykładni zgodnej jest ograniczony ogólnymi zasadami prawa i nie może służyć jako podstawa dla wykładni prawa krajowego contra legem. Niemniej jednak zasada wykładni zgodnej wymaga, by sądy krajowe czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, uwzględniając wszystkie przepisy prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni, by zapewnić pełną skuteczność rozpatrywanej decyzji ramowej i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez nią celami (zob. podobnie wyrok z dnia 5 września 2012 r., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, pkt 55, 56, a także przytoczone tam orzecznictwo).

34 Zgodnie z art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 wydające nakaz państwo członkowskie zalicza wszystkie okresy zatrzymania, zaistniałe w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania, do całkowitego okresu zatrzymania, które ma się odbyć w tym państwie członkowskim, jako skutek orzeczenia o pozbawieniu wolności lub wydania środka zapobiegawczego.

35 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zarówno względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasada równości wskazują na to, że treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia swego znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, pkt 42; z dnia 24 maja 2016 r., Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, pkt 28).

36 Tymczasem wspomniany przepis nie zawiera żadnego odesłania do prawa państw członkowskich, które pozwoliłoby określić jego znaczenie i zakres zastosowania.

37 W konsekwencji należy stwierdzić, że figurujące w art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 pojęcie „zatrzymania" jest pojęciem autonomicznym prawa Unii, które należy interpretować w sposób autonomiczny i jednolity na jej obszarze, z uwzględnieniem brzmienia tego przepisu, jego kontekstu i celu uregulowania, którego przepis ten stanowi część (zob. podobnie wyrok z dnia 29 października 2015 r. Saudaçor, C-174/14, EU:C:2015:733, pkt 52).

38 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do brzmienia art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy przypomnieć, że sformułowania użytego w jednej z wersji językowych przepisu prawa Unii nie można traktować jako jedynej podstawy jego wykładni i nie można też przyznawać mu w tym zakresie pierwszeństwa względem innych wersji językowych. Przepisy prawa Unii należy interpretować i stosować w sposób jednolity w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 29 kwietnia 2015 r., Léger, C-528/13, EU:C:2015:288, pkt 35).

39 W tym zakresie należy stwierdzić, że istnieją rozbieżności pomiędzy poszczególnymi wersjami językowymi art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584. Tytułem przykładu, podczas gdy wersje niemiecka, grecka i francuska używają terminów „Freiheitsentzugs", „στέρηση της ελευθερίας" i „privation de liberté" w celu odniesienia się do sposobu potraktowania zainteresowanego w wydającym nakaz państwie członkowskim, i terminów „Haft", „κράτηση" i „détention" w odniesieniu do okresu, który ma być zaliczony na poczet orzeczonej kary, to angielska i polska wersje językowe używają we wspomnianym art. 26 ust. 1 tylko terminu „detention" i „zatrzymanie". Natomiast w wersji niderlandzkiej tego przepisu użyto tylko słowa „vrijheidsbeneming", które odpowiada „pozbawieniu wolności".

40 W tym zakresie należy stwierdzić, po pierwsze, że pojęcia „zatrzymania" i „pozbawienia wolności" są używane w sposób wymienny w różnych wersjach językowych art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, a po drugie, że pojęcia te są pojęciami podobnymi, których zwykle używa się w odniesieniu do sytuacji uwięzienia czy też osadzenia w zakładzie penitencjarnym, a nie do zwykłego ograniczenia nałożonego na swobodę przemieszczania się.

41 W drugiej kolejności, co do kontekstu, w jaki wpisuje się art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584, należy stwierdzić, że art. 12 tej decyzji ramowej przewiduje, że kiedy osoba zostaje aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać zatrzymana, zgodnie z prawem wykonującego europejski nakaz aresztowania państwa członkowskiego, i jednocześnie uściśla, że osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie zgodnie z tymże prawem, pod warunkiem że właściwy organ podejmie wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby. Przepis ten stanowi zatem, że istnieje alternatywa dla „zatrzymania", czyli zwolnienie tymczasowe połączone ze środkami mającymi na celu zapobieżenie ucieczce danej osoby.

42 W trzeciej kolejności, w odniesieniu do celu realizowanego przez art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy wskazać, jak w istocie zauważył rzecznik generalny w pkt 60 opinii, że przewidziany w tym artykule obowiązek zaliczenia okresów zatrzymania danej osoby zaistniałych w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania do całkowitego okresu zatrzymania, które ma się odbyć w wydającym nakaz państwie członkowskim, zmierza do skonkretyzowania ogólnego celu polegającego na zapewnieniu poszanowania praw podstawowych, o którym mowa w motywie 12 decyzji ramowej 2002/584 i który przypomniano w jej art. 1 ust. 3, poprzez ochronę zagwarantowanego w art. 6 karty prawa do wolności danej osoby, a także skuteczności (effet utile) zasady proporcjonalności w zakresie stosowania kar, w rozumieniu art. 49 ust. 3 karty.

43 Artykuł 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 – w zakresie, w jakim nakłada obowiązek uwzględnienia wszystkich okresów zatrzymania osoby skazanej w wykonującym nakaz państwie członkowskim – gwarantuje bowiem, by osoba ta nie pozostawała zatrzymana w okresie, którego całkowita długość –

zarówno w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jak i w wydającym nakaz państwie członkowskim – przekraczałaby okres, na jaki została orzeczona wobec tej osoby w wydającym nakaz państwie członkowskim kara pozbawienia wolności.

44 W tym względzie – jak wskazały rząd polski oraz Komisja Europejska zarówno w uwagach na piśmie, jak i podczas rozprawy – skutek polegający na pozbawieniu wolności, który jest elementem konstytutywnym zatrzymania, może charakteryzować zarówno umieszczenie w zakładzie penitencjarnym, jak i – w wyjątkowych wypadkach – inne środki, które, chociaż nie stanowią osadzenia w zakładzie penitencjarnym sensu stricto, to jednak są do tego stopnia ograniczające, że należy je zrównać z takim osadzeniem. Tak mogłoby być w wypadku środków, które ze względu na ich rodzaj, czas trwania, skutki i sposób wykonania charakteryzują się takim stopniem dolegliwości, że pozbawiają daną osobę wolności w sposób porównywalny z osadzeniem w zakładzie penitencjarnym.

45 Z powyższego wynika, że art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 nie może być interpretowany w ten sposób, że ogranicza się on do nałożenia na wydające europejski nakaz aresztowania państwo członkowskie obowiązku zaliczenia tylko odbytych w wykonującym nakaz państwie członkowskim okresów osadzenia w zakładzie penitencjarnym i wyklucza okresy stosowania innych środków, które wiążą się z pozbawieniem wolności o skutkach porównywalnych do skutków osadzenia.

46 Tak więc z brzmienia, kontekstu i celu art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 wynika, że pojęcie „zatrzymania” w rozumieniu tego przepisu oznacza środek, który polega nie na ograniczeniu wolności, ale na jej pozbawieniu i który niekoniecznie musi przyjąć formę osadzenia w zakładzie penitencjarnym.

47 Uwzględniając powyższe rozważania, a w szczególności rozróżnienie, jakiego należy dokonać pomiędzy – z jednej strony – środkami polegającymi na ograniczeniu wolności oraz – z drugiej strony – środkami polegającymi na pozbawieniu wolności, pojęcie „zatrzymania” w rozumieniu art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że oznacza ono, oprócz osadzenia w zakładzie penitencjarnym, każdy środek lub każdy całokształt środków nałożonych na daną osobę, które ze względu na ich rodzaj, czas trwania, skutki i zasady wykonywania pozbawiają tę osobę wolności w sposób porównywalny z osadzeniem w zakładzie penitencjarnym.

48 W tym zakresie należy zaznaczyć, że wykładnia ta znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącym pojęcia „prawa do wolności” przewidzianego w art. 5 EKPC, który odpowiada art. 6 karty.

49 W tym kontekście należy przypomnieć, że art. 52 ust. 3 karty przewiduje, że w zakresie, w jakim karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w EKPC, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję.

50 W tym względzie z wyjaśnień odnoszących się do art. 6 karty, które to wyjaśnienia – zgodnie z art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i art. 52 ust. 7 karty – należy uwzględnić dla potrzeb wykładni tego postanowienia (zob. podobnie wyroki: z dnia 26 lutego 2013 r., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 20; a także z dnia 27 maja 2014 r., Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, pkt 54), wynika, że celem art. 52 ust. 3 karty jest zapewnienie niezbędnej spójności między prawami zawartymi w karcie a odpowiadającymi im prawami zagwarantowanymi w EKPC, co jednak nie może mieć negatywnego wpływu na autonomię prawa Unii i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 15 lutego 2016 r., N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, pkt 47).

51 Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka gwarantowane w art. 5 ust. 1 EKPC „prawo do wolności” nie dotyczy zwykłych ograniczeń swobody przemieszczenia się, a zakresem stosowania tego artykułu są objęte jedynie środki polegające na pozbawieniu wolności. Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że w celu ustalenia, czy jednostka została „pozbawiona wolności” w rozumieniu art. 5 EKPC należy przyjąć za punkt wyjścia jej konkretną sytuację i uwzględnić wszystkie kryteria, takie jak rodzaj, czas trwania, skutki i sposób wykonania danego środka (zob.

podobnie wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 6 listopada 1980 r. w sprawie Guzzardi przeciwko Włochom, CE:ECHR:1980:1106JUD000736776, § 92; z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie Buzadji przeciwko Republice Mołdawii, CE:ECHR:2016:0705JUD002375507, § 103).

52 W tym zakresie Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 20 kwietnia 2010 r. w sprawie Villa przeciwko Włochom (CE:ECHR:2010:0420JUD001967506, §§ 43, 44) orzekł, że środki zobowiązujące daną osobę do zgłaszania się raz w miesiącu do sprawującego nadzór organu policji, do pozostawania w kontakcie z ośrodkiem psychiatrycznym danego szpitala, do mieszkania w konkretnym miejscu, do nieoddalania się od gminy, w której dana osoba mieszkała, a także do pozostawania w miejscu zamieszkania w godzinach od 22.00 do 7.00 nie stanowią pozbawienia wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 EKPC.

53 Przy wykonywaniu art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 organ sądowy wydającego europejski nakaz aresztowania państwa członkowskiego jest zobowiązany do zbadania, czy środki podjęte wobec danej osoby w wykonującym nakaz państwie członkowskim należy zrównać z pozbawieniem wolności, takim jak wskazane w pkt 47 niniejszego wyroku, i uznać je tym samym za zatrzymanie w rozumieniu rzeczonego art. 26 ust. 1. Jeśli w ramach takiego badania wspomniany organ sądowy dojdzie do wniosku, że tak jest w istocie, to zgodnie ze wspomnianym art. 26 ust. 1 ma obowiązek zaliczenia na okres pozbawienia wolności, jaki osoba ta ma odbyć w wydającym europejski nakaz aresztowania państwie członkowskim, wszystkich okresów stosowania tych środków.

54 W tym zakresie należy podkreślić, że, o ile środki takie jak areszt domowy w wymiarze dziewięciu godzin na dobę (w godzinach nocnych), połączony z dozorem elektronicznym danej osoby za pomocą opaski elektronicznej, z obowiązkiem stawiennictwa codziennie lub kilka razy w tygodniu w komisariacie policji w określonych godzinach, a także z zakazem występowania o wydanie dokumentów umożliwiających podróż za granicę z pewnością ograniczają co do zasady swobodę przemieszczania się danej osoby, o tyle nie są one do tego stopnia ograniczające, by skutkowały pozbawieniem wolności i tym samym zostały zakwalifikowane jako „zatrzymanie” w rozumieniu art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584.

55 Jednak, ponieważ wspomniany art. 26 ust. 1 ogranicza się do ustanowienia minimalnego poziomu ochrony praw podstawowych osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, to – jak podniósł rzecznik generalny w pkt 72 opinii – przepis ten nie może być interpretowany w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by na podstawie samego prawa krajowego organ sądowy wydającego ten nakaz państwa członkowskiego mógł zaliczyć do okresu pozbawienia wolności, jaki dana osoba ma odbyć w tym państwie członkowskim, całość lub część okresu stosowania wobec tej osoby przez wykonujące nakaz państwo członkowskie środków, które polegają nie na pozbawieniu wolności, lecz na jej ograniczeniu.

56 Należy wreszcie przypomnieć, że przeprowadzając badanie, o którym mowa w pkt 53 niniejszego wyroku, organ sądowy wydającego europejski nakaz aresztowania państwa członkowskiego może – na podstawie art. 26 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 – zwrócić się do właściwego organu wykonującego nakaz państwa członkowskiego o przekazanie wszystkich informacji, jakie uzna za konieczne.

57 Z całości powyższych rozważań wynika, że na przedstawione pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 powinien być interpretowany w ten sposób, że środki takie jak areszt domowy w wymiarze dziewięciu godzin na dobę (w godzinach nocnych), połączony z dozorem elektronicznym danej osoby za pomocą opaski elektronicznej, z obowiązkiem stawiennictwa codziennie lub kilka razy w tygodniu w komisariacie policji w określonych godzinach, a także z zakazem występowania o wydanie dokumentów umożliwiających podróż za granicę, nie są co do zasady – uwzględniając rodzaj, czas trwania, skutki i sposób wykonania całokształtu tych środków – do tego stopnia ograniczające, by wywierały skutek w postaci pozbawienia wolności porównywalny z osadzeniem i tym samym by zostały zakwalifikowane jako „zatrzymanie” w rozumieniu wspomnianego przepisu, czego sprawdzenie należy jednak do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

58 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 26 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że środki takie jak areszt domowy w wymiarze dziewięciu godzin na dobę w godzinach nocnych, połączony z dozorem elektronicznym danej osoby za pomocą opaski elektronicznej, z obowiązkiem stawiennictwa codziennie lub kilka razy w tygodniu w komisariacie policji w określonych godzinach, a także z zakazem występowania o wydanie dokumentów umożliwiających podróż za granicę, nie są co do zasady – uwzględniając rodzaj, czas trwania, skutki i sposób wykonania całokształtu tych środków – do tego stopnia ograniczające, by wywierały skutek w postaci pozbawienia wolności porównywalny z osadzeniem i tym samym zostały zakwalifikowane jako „zatrzymanie" w rozumieniu wspomnianego przepisu, czego sprawdzenie należy jednak do sądu odsyłającego.

Podpisy